

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.024.01.2016

P/16/044

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/16/044 – Wsparcie pszczelarstwa w Polsce
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
<i>Kontroler</i>	Zdzisław Sz wajgier, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LLU/93/2016 z dnia 26.09.2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Lublinie, ul. Hipoteczna 3, 20-027 Lublin.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Prezesem Zarządu Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy w Lublinie jest od dnia 29 października 2016 r. Piotr Różyński, wcześniej w okresie od 27 października 2012 r. do 28 października 2016 r. Prezesem Zarządu był Stanisław Różyński. (dowód: akta kontroli str. 2-3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia¹ działalność Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy w Lublinie w zbadanym zakresie.

Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Lublinie (dalej Związek lub WZP) w okresie objętym kontrolą (lata 2013-2016 – do 15 października) podejmował działania mające na celu rozwój pszczelarstwa, w tym dbałość o jakość miodu i innych produktów pszczelich oraz zdrowotność pszczół. Uczestniczył też w konsultacjach, organizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w sprawach przygotowywania Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa – w szczególności na lata 2016-2019. Związek był beneficjentem środków unijnych w ramach Wsparcia Produktów Rolnych (dalej WPR) „Wsparcie rynku produktów pszczelich” uczestnicząc w procesie udzielania wsparcia finansowego poszczególnym pszczelarzom m.in. przy zakupie sprzętu pszczelarskiego niezbędnego do prowadzenia pasieki, matek pszczelich oraz leków do leczenia chorób pszczół. Organizował również szkolenia na temat prowadzenia gospodarki pasiecznej, poprawy jakości produktów pszczelich i zwalczania chorób pszczół. Wsparcie to miało na celu unowocześnienie gospodarki pasiecznej (poprzez wsparcie finansowe w zakupie miodarek, stołów do odsklepiania, odstojników, nowych uli czy lawet oraz poprawę wiedzy pszczelarskiej), co mogło wpłynąć na rozwój gospodarstw pasiecznych w województwie lubelskim. W roku 2016, w stosunku do roku 2013, liczba członków Związku prowadzących pasieki wzrosła o 19%, a liczba pni

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

pszczelich (uli) w prowadzonych przez nich gospodarstwach pasiecznych powiększyła się aż o 23%.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Polityka w zakresie sektora pszczelarstwa

Opis stanu
faktycznego

Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Lublinie jest dobrowolną, niezależną i samorządną organizacją zrzeszającą pszczelarzy (osoby fizyczne) głównie z terenu województwa lubelskiego, powstałą na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników². Związek jest zaliczony³ do podmiotów uprawnionych i może być beneficjentem środków unijnych w ramach działania „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, jednego z elementów Wspólnej Polityki Rolnej.

(dowód: akta kontroli str. 4-15)

W okresie objętym kontrolą NIK, Związek uczestniczył w realizacji mechanizmu WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w ramach następujących kierunków wsparcia: organizacja szkoleń (I środek wsparcia), zakup sprzętu pszczelarskiego (I środek wsparcia), zakup leków do zwalczania warrozy (II środek wsparcia), zakup urządzeń do gospodarki wędrowniej (III środek wsparcia), zakup pszczół (IV środek wsparcia). W roku 2013 do Związku należało 1.623 członków prowadzących gospodarstwa pasieczne użytkujące łącznie 49.304 pni pszczelich (uli), a w roku 2016 liczba pszczelarzy wzrosła do 1.936 (przyrost o 19%), a wprowadzanie nowych matek pszczelich do pasiek spowodowało wzrost o 23% liczby pni pszczelich (do 60.643) w pasiekach prowadzonych przez członków Związku⁴.

(dowód: akta kontroli str. 16)

Zdaniem Stanisława Różyńskiego, długoletniego Prezesa Wojewódzkiego Związku Pszczelarstwa w Lublinie: *udzielana pomoc państwa na rzecz pszczelarstwa w ramach Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa jest obecnie dobrze dostosowana do potrzeb pszczelarzy. Związek i odbiorcy końcowi pozytywnie oceniają dotychczasowe wsparcie pszczelarstwa w Polsce. Pomoc ta pozwoliła na unowocześnienie gospodarki pasiecznej (miodarki, stoły do odsklepiania, odstojniki) oraz pozyskiwanie produktów pszczelich i poprawę zdrowotności pszczół. Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w ocenie Związku i odbiorców końcowych na obecnym etapie realizuje cel jakim jest ochrona pszczół. Finansowanie dopłat do leków zwalczających warrozę – powszechną chorobę występującą we wszystkich pasiekach. Dopłaty do matek i odkładów pozwalają na utrzymanie właściwego pogłowia pszczół (łagodność, miodność, powiększenie liczby rodzin w pasiekach). Szkolenia pozwalają na doskonalenie wiedzy pszczelarskiej (gospodarka pasieczna, choroby, hodowla i pozyskiwanie produktów pszczelich wysokiej jakości) i ich zastosowanie w profilaktyce zdrowotnej.*

² Dz.U. Nr 32, poz. 217 ze zm.

³ Zgodnie z zarządzeniem nr 37/2014/Z Prezesa ARR z dnia 10 kwietnia 2014 r. w sprawie ustalenia warunków ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu wsparcia produktów pszczelich na lata 2014/2015, 2015/2016.

⁴ Według danych z września 2016 r.

W celu zapewnienia rozwoju pszczelarstwa należy utrzymać dotychczasowe rozwiązania przy jednoczesnym zwiększeniu kwot dofinansowania.

(dowód: akta kontroli str. 74-75)

2. Współpraca jednostek administracji publicznej z zainteresowanymi organizacjami i instytucjami w zakresie pszczelarstwa

Opis stanu faktycznego

Związek (w latach 2013-2016) podejmował współpracę z jednostkami administracji publicznej oraz organizacjami i instytucjami w zakresie pszczelarstwa. Między innymi uczestniczył w konsultacjach, organizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi z udziałem Agencji Rynku Rolnego (dalej ARR), związanych z procesem przygotowywania warunków Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa na lata 2016-2019. Przedkładał postulaty i wnioski zgłaszane przez pszczelarzy w trakcie organizowanych narad z prezesami kół terenowych Związku. Wnioski obejmowały m.in. zagadnienia związane z umożliwieniem uzyskania wsparcia finansowego, do zakupów sprzętu pszczelarskiego w ramach Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa, pasiekom posiadających co najmniej 10 rodzin pszczelich przy dotychczasowym systemie wymagającym posiadania minimum 15 rodzin pszczelich; wprowadzenie możliwości zakupu pojedynczych elementów uli, a nie jak dotychczas kompletów oraz zwiększenie do 90% dofinansowania do zakupu preparatów warrozoobójczych. W efekcie postulaty te zostały uwzględnione w Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa na lata 2017-2019. W poprzednich edycjach ww. propozycje zmian w programach wsparcia kierowane były do Polskiego Związku Pszczelarskiego.

(dowód: akta kontroli str. 90-91)

Przy realizacji szkoleń organizowanych ze środków KWPW podnoszących wiedzę członków Związku z zakresu pszczelarstwa, korzystano z wykładowców z Zespołu Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Pszczelej Woli, pracowników naukowych: Instytutu Weterynarii – Zakładu Pszczelnictwa w Puławach, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

(dowód: akta kontroli str. 72-73)

W opinii Prezesa Związek i odbiorcy końcowi oczekują dodatkowego wsparcia do każdej rodziny pszczelej (np. w formie dopłat do kosztów zakupu paszy) z uwagi na znaczącą rolę pszczół w gospodarce narodowej i ochronie środowiska przyrodniczego. Podobne opinie w tym zakresie wyrażali pszczelarze (5 osób), u których NIK dokonała oględzin zakupionego sprzętu pszczelarskiego lub pszczół i leków⁵.

(dowód: akta kontroli str. 74-75, 99-103)

⁵ W oparciu o art. 39 ust. 2a ustawy o NIK dokonano oględzin zakupów dokonanych przez 5 pszczelarzy, którzy uzyskali najwyższe wsparcie, w latach 2013-2016, ze środków Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa. W trakcie oględzin, pszczelarze złożyli oświadczenia obejmujące zagadnienia związane z ich uczestnictwem w programach wsparcia pszczelarstwa.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

3. Realizacja programów wsparcia pszczelarstwa

Opis stanu
faktycznego

Związek nie uchwalił wewnętrznych instrukcji, procedur oraz wytycznych regulujących zasady postępowania Związku w procesie realizacji zadań Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa. Będąc beneficjentem środków unijnych corocznie, przed udzieleniem wsparcia beneficjentom końcowym (pszczelarzom) Zarząd Związku organizował zebrania z prezesami kół pszczelarskich (zlokalizowanych w terenie), na których przekazywał specjalnie w tym celu opracowane pisemne zasady udziału w Programie. Obejmowały one informacje o zasadach ubiegania się o uzyskanie wsparcia i warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w zakresie poszczególnych kierunków wsparcia, wysokość refundacji, zasady udzielania dofinansowania i terminy składania wniosków. Informacje te były corocznie aktualizowane stosownie do zmian zachodzących w zasadach lub wymaganiach udzielania wsparcia, z wyprzedzeniem przekazywanych do Związku przez Agencję Rynku Rolnego.

(dowód: akta kontroli str. 76-87, 91)

Według wyjaśnień Prezesa Związku: *realizację Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa zgodnie z kierunkami działania, Związek rozpoczyna naradę z prezesami kół, na której są one omawiane. Prezesi są szczegółowo informowani o zasadach realizacji programów i mogą wnosić swoje uwagi. Określany był termin złożenia zapotrzebowania z koła na realizację kierunków wsparcia, które przesyłane jest do biura WZP. Zgłoszone przez poszczególnych pszczelarzy zapotrzebowania były opracowywane (grupowane) przez biuro Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy. Projekty obejmujące propozycje wsparcia były przekazywane do ARR, która określała kwoty dotacji przeznaczone na realizację poszczególnych kierunków działania. Po uzupełnieniu projektu i podpisaniu umowy z ARR o przyznaniu kwoty dotacji na poszczególne kierunki działania, rozdzielano dotację dla poszczególnych kół uwzględniając liczbę rodzin pszczelich. Następnie zawierano stosowne umowy z poszczególnymi beneficjentami. Dyrektor biura z pracownikami sporządzał projekt i w nakreślonym terminie przysyłał do Agencji Rynku Rolnego w Warszawie, która określa dotację na poszczególne kierunki działania. Po podpisaniu umowy z agencją o przyznaniu kwoty na poszczególne kierunki działania, dokonuje się korekty finansowej, dla poszczególnych kół uwzględniając ilość rodzin pszczelich. Po rozliczeniu danego kierunku Związek zwracał beneficjentom należność zgodnie z zasadami ustalonymi przez Agencję Rynku Rolnego. W naszym Związku dotyczy to odkładów, przyczep do przewozu uli, sprzętu.*

(dowód: akta kontroli str. 74-75)

W ocenie Prezesa Agencja Rynku Rolnego drogą internetową, w sposób wyczerpujący, informowała o warunkach wsparcia pszczelarstwa i we właściwym terminie.

(dowód: akta kontroli str. 90)

Związek samodzielnie przeprowadzał rekrutację uczestników programu wsparcia oraz realizował pozostałe czynności związane z rozliczeniem projektów. Agencja

Rynku Rolnego (w okresie objętym kontrolą) nie odrzuciła żadnego projektu. Związek nie wycofał także żadnego projektu.

(dowód: akta kontroli str. 91)

W sezonach 2012/2013-2015/2016 według zawartych umów Związek złożył 20 projektów wnioskując o łączną dotację w wysokości 3.897,6 tys. zł.

Dyrektor Biura WZP wyjaśnił, że *nie było rażących przypadków nie realizowania potrzeb pszczelarzy ubiegających się o pomoc. Przyczyną nie realizowania niektórych potrzeb była niewystarczająca pula środków przyznanych przez ARR na wsparcie w stosunku do potrzeb zgłoszonych przez zainteresowanych tą pomocą pszczelarzy.*

(dowód: akta kontroli str. 91)

Zgodnie z zasadami przewidzianymi w Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa, w ramach mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w sezonach 2012/2013-2015/2016 beneficjenci końcowi, członkowie Związku uzyskali refundację poniesionych wydatków na łączną kwotę 3.796,7 tys. zł (ponosząc przy tym łączne wydatki na kwotę 5.577,1 tys. zł), w ramach następujących kierunków (środków) wsparcia, z tego:

- 80,4 tys. zł wydatkowano na przeprowadzenie 7 szkoleń i kursów (I środek wsparcia), w których uczestniczyło 544 pszczelarzy, uzyskano na ten cel łączne dofinansowanie w kwocie 79,6 tys. zł,
- 2.471,5 tys. zł wydatkowano na zakup sprzętu pszczelarskiego (I środek wsparcia). Zakupiono m.in. 3.160 uli, 285 miodarek, 149 topiarek i 184 stołów do odsklepiania wosku, 196 odstożników, 22 urządzenia do kremowania miodu, 21 suszarek do pyłków, 12 komór dekrystalizacyjnych, 17 refraktorów oraz 33 inne urządzenia pszczelarskie. Uzyskano łączne dofinansowanie do zakupionego sprzętu w wysokości 1.470,3 tys. zł,
- 1.777,3 tys. zł wydatkowano na leki do zwalczania warrozy (II środek wsparcia), średniorocznie 1.590 pszczelarzy dokonywało zakupu leków. Uzyskano łączne dofinansowanie na kwotę 1.407,8 tys. zł,
- 106,9 tys. zł przeznaczono na zakup 21 przyczep (lawet) do przewozu uli (III środek wsparcia). Uzyskano dofinansowanie 60,9 tys. zł,
- 1.141,0 tys. zł wydatkowano na zakup pszczół lub odkładów pszczelich (IV środek wsparcia), średnio 1.348 pszczelarzy dokonywało corocznie zakupu pszczół lub odkładów. Uzyskano dofinansowanie na kwotę 778,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 21, 125-390)

W opinii Prezesa Związku: *uczestnictwo członków Związku w procesie wsparcia środkami Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa spowodowało poprawę w wyposażeniu pasiek w sprzęt, jakości matek pszczelich oraz w zakresie poprawy zdrowotności pszczół.*

(dowód: akta kontroli str. 72-73)

Realizacja zadań w ramach mechanizmu wsparcia przebiegała w ustalonych terminach i zgodnie ze zobowiązaniami, przyjętymi przy składaniu projektów oraz zapisami w umowach o ich realizację zawartych przez Związek z ARR.

W przypadku zakupu sprzętu pszczelarskiego i lawet Związek zawierał z każdym beneficjentem końcowym (pszczelarzem) umowy, w których określał przedmiot umowy objęty refundacją, warunki uzyskania dofinansowania, termin zakupu i sposób zapłaty za zakupiony sprzęt oraz określał obowiązki beneficjenta. Obowiązkiem beneficjenta końcowego było m.in. utrzymanie zakupionego sprzętu pszczelarskiego w należytym stanie technicznym przez 5 lat od zakończenia roku, w którym go zakupił, przechowywania rzeczowej i finansowej dokumentacji związanej z umową, a także poddania się kontrolom dotyczącym umowy.

Szczegółowym badaniem objęto rozliczenia z sześcioma odbiorcami końcowymi projektów, dotyczące zakupu leków do zwalczania warrozy, zakupu przyczep (lawet) do przewozu uli, pszczół oraz sprzętu pszczelarskiego. Badaniem objęto zgodność realizacji zadań w ramach mechanizmu ze zobowiązaniami przyjętymi przy składaniu projektów oraz zapisami w umowach o ich realizację, zawartych przez Związek z ARR. Do badania wybrano rozliczenia z dwoma odbiorcami końcowymi w ramach każdego z kierunków wsparcia w każdym z objętym kontrolą sezonów pszczelich (2013/2014-2015/2016), którzy otrzymali najwyższe kwoty refundacji (razem dokumentacja objęła 24 rozliczenia). Beneficjenci objęci badaniem w terminach określonych umowami dokonywali zakupu leków do zwalczania warrozy, przyczep (lawet) do przewozu uli, pszczół oraz sprzętu pszczelarskiego. Przedłożyli do Związku faktury i dokumenty potwierdzające odbiór przedmiotu umowy oraz dokumenty potwierdzające dokonanie zapłaty. Zadania będące przedmiotem projektów zostały zrealizowane w zakresie ustalonym w projektach złożonych w ARR oraz w umowach zawartych w tej sprawie z Agencją, a Agencja dokonała refundacji poniesionych wydatków zgodnie z zawartymi umowami.

Beneficjenci objęci szczegółowym badaniem (6), w okresie objętym kontrolą, posiadali łącznie 1.055 pni pszczelich (uli), ponieśli wydatki na zakupy związane z realizacją zadań wynikających z mechanizmów wsparcia na kwotę 229,1 tys. zł i uzyskali z tego tytułu zwrot poniesionych wydatków w wysokości 130,4 tys. zł. Zakupiono m.in. leki, matki lub odkłady pszczoły (299 szt.), ule (94 szt.), lawety do przewozu uli (3 szt.), stoły do odsklepienia (8 szt.) topiarki do wosku (5 szt.), dekrytalizatory (3 szt.), miodarki (5 szt.) oraz po 2 szt. urządzeń wielofunkcyjnych, ssąco-tłoczących i do kremowania miodu oraz wyciągarek do wosku.

(dowód: akta kontroli str. 475-478)

Przeprowadzone oględziny zakupionego sprzętu z wykorzystaniem środków z KWPW u pięciu beneficjentów końcowych, którzy uzyskali najwyższe kwoty i skorzystali z większości realizowanych przez Związek kierunków wsparcia⁶ wykazały, że sprzęt jest przydatny do pracy pasiecznej i wykorzystywany zgodnie z przeznaczeniem. Sprzęt był odpowiednio zabezpieczony przed warunkami atmosferycznymi oraz przed zanieczyszczeniem (zgromadzony w przygotowanych specjalnie do tego pomieszczeniach). Beneficjenci pozytywnie wypowiedzieli się o udzielanej pomocy ze środków KWPW, jednocześnie stwierdzili, że również przy

⁶ Związek korzystał z następujących kierunków wsparcia: organizacja szkoleń (I środek wsparcia), zakup sprzętu pszczelarskiego (I środek wsparcia), zakup leków do zwalczania warrozy (II środek wsparcia), zakup urządzeń do gospodarki wędrowniej (III środek wsparcia), zakup pszczół (IV środek wsparcia).

braku pomocy z Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa będą nadal prowadzili gospodarstwa pasieczne.

(dowód: akta kontroli str. 94-103)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Realizacja celów oraz zadań zawartych w programach na rzecz wsparcia pszczelarstwa przyczyniła się do poprawy jakości i nowoczesności wyposażenia pasiek w sprzęt pasieczny.

4. Nadzór nad realizacją programów wsparcia pszczelarstwa

Opis stanu
faktycznego

Związek, będąc podmiotem uprawnionym⁷ w procesie wsparcia pszczelarzy, zawierał w poszczególnych sezonach (lata 2012/2013-2015/2016) umowy z Agencją Rynku Rolnego na realizację projektów w ramach WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, w których zobowiązywał się, że odbiorcy końcowi uczestnicząc w procesie wsparcia wywiążą się z obowiązków wynikających z umów. W przypadku gdyby odbiorcy końcowi nie wywiązali się z podjętych zobowiązań, Związek poniesie z tego tytułu wyłączną odpowiedzialność wobec Agencji Rynku Rolnego. W związku z tym Związek zawierał z beneficjentami końcowymi umowy, w których zobowiązywał ich m.in. do:

- dokonania płatności za zakupiony sprzęt w formie przelewu bankowego lub przekazu pocztowego,
- dostarczenia dokumentów potwierdzających zakup i odbiór sprzętu pszczelarskiego, zakupionego ze środków wsparcia,
- posiadania i utrzymywania zakupionego sprzętu w należytym stanie technicznym co najmniej przez 5 lat od zakończenia roku, w którym go kupił,
- poddania się wszelkim kontrolom dotyczącym zawartej umowy przez: ARR, organy Komisji Europejskiej oraz Podmiot uprawniony (Związek).

(dowód: akta kontroli str. 125-390, 475-478)

Uczestnicząc w procesie pomocy udzielanej poszczególnym pszczelarzom w ramach Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa Związek nie realizował bezpośrednio u beneficjentów kontroli wynikających z ww. umów zawartych z odbiorcami końcowymi. Zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi przez Dyrektora Biura WZP, Związek *nie posiada rozbudowanej struktury organizacyjnej⁸ i nie jest możliwe przeprowadzenie kontroli bezpośrednich u wszystkich uczestników programu wsparcia. Związek realizował kontrolę poprzez inne formy - jak m.in. kontrolę dokumentów tj. faktury zakupu, protokoły przekazania, list i pokwitowań odbioru, dowody zapłaty oraz poprzez informacje przekazywane przez Prezesów Kół (47) w tym telefonicznie, którzy mają lepsze rozeznanie potrzeb poszczególnych pszczelarzy i sposoby wykorzystywania sprzętu przez członków kół. Wymienioną*

⁷ Przypis nr 3.

⁸ Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Lublinie do realizacji celów statutowych zatrudnia księgową (½ etatu), dyrektora biura (3/5 etatu), sekretarkę – pracownika biurowego (cały etat). Członkowie Zarządu i pozostałych statutowych organów Związku nie są zatrudnieni na etacie, pracują społecznie (bez pobierania wynagrodzenia za pracę).

formę nadzoru uznaliśmy za wystarczającą, ponieważ nie wystąpiły przypadki nieprawidłowego wykorzystywania sprzętu nie zgodnie z zasadami ustalonymi w warunkach przyznania dotacji. W sytuacji pojawienia się sygnałów jakiegś nieprawidłowości dotychczasowy system kontroli zostanie odpowiednio zmodyfikowany.

(dowód: akta kontroli str. 90-91)

Agencja Rynku Rolnego – w okresie objętym kontrolą – pięciokrotnie kontrolowała Związek w zakresie prawidłowości realizacji obowiązków wynikających z umów w ramach mechanizmów wsparcia. W 2014 roku przeprowadzono trzy kontrole dotyczące prawidłowości rozliczenia szkoleń (umowa ZB-pp/044/145/2013/2014), zakupu sprzętu pszczelarskiego (umowa ZB-pp/200/773/2013/2014) i zakupu pszczoł (umowa ZB-pp/264/559/2013/2014). W przypadku szkoleń dokonano korekty (pomniejszenia) kosztów refundacji o 2 zł, a w pozostałych przypadkach wykazano błędy w dokumentacji (pomyłki w datach wystawienia i numerach faktur dokumentujących zakupy), które nie skutkowały zmniejszeniem kwoty refundacji.

W 2015 roku skontrolowano szkolenia (umowa ZB-pp/041/146/2014/2015) i zakup pszczoł (umowa ZB-pp/327/564/2014/2015). W przypadku zakupu pszczoł kontrola nie stwierdziła nieprawidłowości, w przypadku szkoleń zgłoszone uwagi spowodowały korektę umów o dofinansowanie (zmniejszenie o kwotę 356,97 zł).

Związek i beneficjenci końcowi – w okresie objętym kontrolą – nie byli kontrolowani przez inne organy kontrolne.

(dowód: akta kontroli str. 101-124)

Według wyjaśnień Dyrektora Biura Związku odbiorcy końcowi nie zgłaszali do Związku skarg związanych z realizacją wsparcia udzielanego ze środków KPWP. Nie było skarg na piśmie, zgłaszano uwagi ustnie podczas narad z Prezesami Kół dotyczące głównie zwiększenia kwot przyznawanych przez ARR.

(dowód: akta kontroli str. 91)

Ustalone
nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór Związku nad prawidłową realizacją programów wsparcia pszczelarstwa sprawowany był poprzez kontrolę legalności i prawidłowości wniosków i dokumentów składanych przez uczestników procesu wsparcia. Jednakże w latach 2013-2016 ARR odmówiła Związkowi dofinansowania na kwotę 40,1 tys. zł. W przypadku zakupu sprzętu pszczelarskiego stanowiło to kwotę 29,8 tys. zł, tj. 3,37% kwoty dofinansowania objętej projektem. Z tego z umowy:

- ZB-pp/087/341/2012/3013 z 9 stycznia 2013 r. (kwota projektu 13.584,06 zł) nie uznano kwoty 3.170,73 zł z powodu dokonania płatności gotówką za zakupioną lawetę, niezgodnie z zasadami przyjętymi w Programie i umowie.
- ZB-pp200/773/2013/2014 z 31 stycznia 2013 r. (kwota projektu 399.451,28 zł) nie uznano kwoty 1.255,28 zł oraz ZB-pp258/767/2014/2015 z 1 września 2013 r. nie uznano kwoty 868,24 zł, bowiem liczba posiadanych przez beneficjenta uli przekroczyła 20% posiadanych rodzin pszczelich.
- ZB-pp274/766/2015/2016 z 1 września 2013 r. (kwota projektu 472.194,21 zł) nie uznano kwoty 24.448,78 zł, w sytuacji gdy beneficjenci zakupili komory dekrystalizacyjne nie będące przedmiotem umowy.

(dowód: akta kontroli str. 268-270, 295-297, 320-322, 563-576)

W przypadku zakupu pszczół (matek pszczelich lub odkładów) ARR nie przyznała dofinansowania na kwotę 10,3 tys. zł, co stanowiło 1,63% kwoty dofinansowania objętej projektem. Z tego z umowy:

- ZB-pp/264/559/2013/2014 z 31 stycznia 2013 r. (kwota projektu 216.269,27 zł) nie uznano kwoty 2.106,40 zł dofinansowania w 1 przypadku w wyniku odebrania pszczół z pasieki przed uzyskaniem przez sprzedawcę zaświadczenia o zdrowotności pszczół oraz w dwóch przypadkach beneficjenci zakupili więcej matek pszczelich niż 50% posiadanych przez nich rodzin pszczelich,
- ZB-pp/327/564/2014/2015 z 1 września 2014 r. (kwota projektu 223.154,24 zł) nie uznano kwoty 400,70 zł. Beneficjenci zakupili więcej matek pszczelich niż dopuszczalne 50% liczby posiadanych przez nich rodzin pszczelich,
- ZB-pp/364/576/2015/2016 z 1 września 2015 r. (kwota projektu 192.073,0 zł) nie uznano kwoty 7.757,45 zł. Beneficjenci zakupili więcej matek pszczelich niż 50% posiadanych przez nich rodzin pszczelich, oraz w jednym przypadku dokonano zapłaty za fakturę po ostatecznym terminie realizacji projektu na kwotę 7.370,00 zł.

Zgodnie z treścią zawartych umów z Agencją Rynku Rolnego Związek ponosi wyłączną odpowiedzialność wobec Agencji za prawidłową realizację projektu, a Agencja zobowiązała się do dokonania refundacji kosztów poniesionych przez podmiot uprawniony na realizację projektu po jego wykonaniu zgodnie z warunkami umowy.

(dowód: akta kontroli str. 190-206, 207-209, 230-232)

Dyrektor Biura Związku wyjaśnił, m.in., że *nie wykorzystanie w pełni przyznaných kwot na poszczególne kierunki wsparcia wynikają z następujących przyczyn: niejednokrotnie sami beneficjenci rezygnują z planowanych wcześniej zakupów ze względu na późny termin realizacji przez producenta (matki i odkłady), brak środków finansowych w wymaganym okresie realizacji, niezrozumienia zasad przyznawania form wsparcia i wymaganych warunków. W jednym przypadku umowa nr ZB-pp/274/766/2015/16 nie została zrealizowana na kwotę 24.448,79 zł z powodu interpretacji ARR niekorzystnej dla pszczelarzy. U jednych producentów występuje sprzęt pełniący jednocześnie wiele funkcji np. o nazwie suszarka do odnóży z funkcją dekrystalizatora. Pszczelarzom, dokonującym zakupu dekrystalizatora i komór do dekrystalizacji miodu u innych producentów, ARR zinterpretowała jako wydatki niezgodne z zawartą umową.*

(dowód: akta kontroli str. 93)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze, a zamieszczona uwaga dotycząca nadzoru Związku nad prawidłową realizacją programów wsparcia pszczelarstwa nie miała wpływu na ocenę działalności w kontrolowanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r.

o Najwyższej Izbie Kontroli⁹, w związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie, NIK nie formułuje wniosków pokontrolnych. Jednakże w celu ograniczenia lub wyeliminowania przypadków niewykorzystania części środków finansowych dostępnych w ramach Programu, zasadnym byłoby weryfikowanie przez Związek składanych do Agencji Rynku Rolnego wniosków o refundowanie poniesionych wydatków w ramach projektów w celu ograniczenia niewykorzystanych środków finansowych wynikających z projektów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 30 grudnia 2016 r.

Kontroler
Zdzisław Sz wajgier
Doradca ekonomiczny

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis

⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 ze zm.